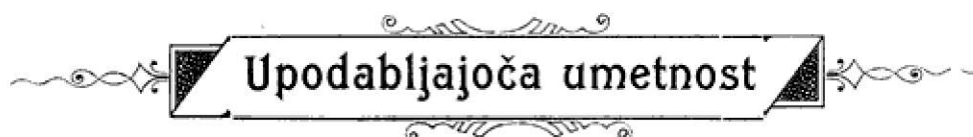

Glasba

Novi akordi. II. letnika 1. sešitek. — Julij 1902. Dve skladbi sta, ki se odlikujeta pred drugimi v prvem sešitku novega letnika lepšega podjetja L. Schwentnerjevega založništva; sta pa to Jos. Procházke velika »Balada« za gosli in klavir in dr. Gojmira Kreka »Duhovna pesem« za mešan zbor in orgle z obligatnim pedalom. Obe skladbi glasita visoko znanje inteligentnih talentov, skladateljev mislilcev. Balada Jos. Procházke vihra v mogočnem poletu, krasi jo krepost in pa moč muzikalnih misli; ustvaril je ž njo skladatelj delo, v katerem je obseženo polno biserov razvnamajoče muzike. Enakovredna ji je dr. Krekova »Duhovna pesem«, fugirana skladba, stremeča po iskrenosti, ki naj zaneti nabožno razpoloženje. Kaj dobro se je posrečila Oskarju Devu solopesem »Vzdih«; uglasena je na isto struno, ki jo udarja podloženo besedilo Otona Zupančiča. V melodiki ni pač O. Dev samosvoj, toda roko ima srečno in ne manjka mu okusa, ki mu pripomore oživiti skladbo s pravimi akcenti in jo zaokrožiti v učinkljivo enotnost. Rista Savina sicer lepi moški zbor »Ponočni stražnik«, morebiti glede muzikalne invencije ne doseza čisto čutapolnega humorja ljubeznivega Baumbachovega teksta. Dr. Benjamin Ipavec objavlja prijazno klavirsko skladbo z vračajočimi se motivi in imenuje jo »Valček«; bolje bi jo imenovali »list v album« ali podobno. Na tem mestu bodi omenjeno, da je okrasil založnik 1. zvezek s sliko tega nestorja slovenskih skladateljev. Kot edina z razpisano tekmovalno nagrado obdarjena kompozicija je uvrščena še Julija Juneka polka francoska »Terpsihora«; polka je, no in to zadoštuje, da najde prijateljev. Uspeh tekmovalnega razpisa, s katerim je poskusilo pridobiti uredništvo »Novih akordov« novih skladb, novih skladateljev, je po poročilu uredništva kaj neugoden. Tekmovali so le skladatelji plesne muzike! V stroki pesmi nihče, v stroki resne klavirske skladbe nihče. Le za ples jim gre in taka je, žal, pač tudi pretežna večina našega publika, Źki mu je še zmeraj le ono lepo, kar drami noge. Za muziko, ki sega više, v srce in pa v duha, so njegova čutila trda. — Založništvo »Novih akordov« razpisuje sedaj za resne klavirske skladbe nov tekmovalni rok do 1. novembra z nagrado 40 K.

Dr. Vladimir Foerster.

Upodabljajoča umetnost

Giovanni Segantini. Lani je dunajska »Secesija« izlozila 40 njegovih del in po vseh listih se je njegovi umetnosti slava pela. »Wiener Verlag« je izdal lepo študijo W. Freda s 33 vzornimi reprodukcijami. Eden celi zimski dan sem sedela nad to zbirko in tako otožno-sanjavo mi je bilo v duši kakor deci, kadar čitajo o krasotah orientalskih dežel. Oh, daleč je vse to, daleč, daleč! In ko sem zdaj v letu stala v veliki dvorani praškega »Rudolfinuma« pred Se-

gantinijevimi slikami, pred njegovo »Košnjo« v Alpah, se mi je zatožilo v srcu in zopet sem mislila: Oh, daleč je vse to, daleč! — Divne so te slike z visokimi oblaki, s tem modrim nebom in temi golimi, skalnatimi vrhovi, ki kakor fantastni giganti iz neke daljnje večnosti preže na obzorju. Kdor je bil v gorah in je videl bistrino onega zraka, oni tajinstveni, magični mrak predvečera, odsev večerne zarje na belem oblaku, ta najde vse to zopet na Segantinijevih slikah v nedotaknjeni divoti. — V Rudolfski praški izložbi je bilo kakih 20 njegovih slik in risb, ali nič ni tako mogočno vplivalo name kakor njegove Alpe. Kakor da stopi človek ven iz mesta, kjer je nebo vedno nadahnjeno s tanjšo ali gostejšo meglo od dima, prahu in nečistih hlapov, v najprostejšo božjo naravo, nad katero vejejo najčistejši vetrovi. Tako mi je bilo.

Zastavila sem se pred krasno bisto Segantinija iz bronca od kneza Pavla Troubetskega iz Peterburga in skoro nisem vedela, ali naj blagrujem tega umetnika, ki je na zenitu svoje moči, telesne in duševne, ostavil svet, ali naj žalim, da mu je sredi najlepših idej, najlepšega ustvarjanja padel kist iz mrzle roke. In spomnila sem se njegovega lastnega portreta, ki sem ga videla v reprodukciji, onega lepega, asketskega obraza apostolov in prorokov, onih globokih, temnih, pesniških oči in besed, katere je W. Fred napisal o njem: »odšel je izmed nas mož, ki je bil blizu najboljšemu v naših dušah: hrepenenju po lepoti«. — Segantini je bil l. 1858. rojen v Arcu. Slabo se mu je godilo v njegovi mladosti. Matere ni nikdar poznal, v samoti je odrastel. Sorodniki so hodili na delo, on je sam sedel v podstrešni sobi in gledal doli na mesto. Sedem let star je pobegnil iz mesta v vinograde in polja, kjer je bil rojen in kjer je preživel svojo najnežnejšo mladost. Kmetje, ki so ga našli trudnega in spečega, postavili so ga za — pastirja svojih prasičev. — V Milanski »osorni hiši za zapuščene in vzgoje potrebne otroke« se bere v zapisnikih: »Giovanni Segantini rojen 15. januarja 1858. l. v Trentinu, sprejet 9. decembra 1870. l., pobegnil 16. avgusta, zopet pripeljan 1. septembra 1871. l., 1873. [l. odpuščen; delal v črevljarski delavnici . . .«. Osem ali devet let pozneje je dobil prvi dve zlati medalji, ali moral ju je za 20 lir zastaviti in pozneje ju ni več rešil . . .

V Milanu se je učil slikati in risati in šel potem v Alpe, kjer je sam svoj mojster postal, sebe našel in s čopičem in peresom učil lepoto in umetnost. Prisvojil si je lastno, frapantno tehniko, o kateri piše sam: . . . »Jaz barv nikdar ne mešam na paleti. Kajti mešane barve izgube svojo jasnost. Kolikor čistejše (organično) so barve, toliko več svetlobe bo v sliki in — kakor posledica — toliko več zraka in resnice.« »Jaz slikam s tenkimi, ali mastnimi in malimi potezami, pustim med eno in drugo potezo nekoliko prostora, katerega izpolnim s komplementarnimi barvami . . .«. Njegove slike so videti zato kakor nekake perorisbe s čopičem.

Več kakor dvesto slik je naslikal v svojem življenju, — vse življenje, dejanje in nehanje v Alpah, zadnja leta tudi druge alegorične in simbolistične slike, med katerimi sta osobito dve polni najlepše, najnežnejše poezije: »sad ljubezni« in »angel življenja«, dve idealni madoni sedita na izkrivljeni veji drevesa. O prvi piše sam: »Slikal sem to sliko, da bi ljudje občutili vso blaženost materske ljubezni«. V septembru 1899. l. je umrl in šele po njegovi smrti je prišla slava z lovorovim vencem . . .

Zofka Kvedrova.